

راهنمای ویرایش و درست نویسی (جلد ۱)
ویرایش زبانی و درست نویسی واژه‌ها
در رسانه‌ها و مطبوعات

تألیف: دکتر حمیدرضا نویدی مهر

www.ketab.ir

نویدی مهر، حمیدرضا، ۱۳۵۲ -	سرشناسه.....:
ویرایش زبانی و درست‌نویسی واژه‌ها در رسانه‌ها و مطبوعات /	عنوان و نام پدیدآور.....:
مشهد: طنین قلم، ۱۴۰۰.	تالیف حمیدرضا نویدی مهر.
۲۳۶ ص.	مشخصات نشر.....:
راهنمای ویرایش و درست‌نویسی؛ ج. ۱.	مشخصات ظاهری.....:
۵۹۰۰۰۰ ریال ۲-۱۸-۷۲۷۳-۶۲۲-۹۷۸:	فروست.....:
فیفا	شابک.....:
کتابنامه: ص. ۲۳۵ - ۲۳۶.	وضعیت فهرست‌نویسی...:
ویراستاری	یادداشت.....:
Editing	موضوع.....:
ویراستاری -- دستنامه‌ها	موضوع.....:
Editing -- Handbooks, manuals, etc.	موضوع.....:
روزنامه‌نگاری -- ویراستاری	موضوع.....:
Journalism -- Editing	موضوع.....:
PN۱۶۲	رده بندی کنگره.....:
۸۰۸/۰۲۷	رده بندی دیویی.....:
۷۶۰۷۹۶۰	شماره کتابشناسی ملی....:

- راهنمای ویرایش و درست نویسی (جلد ۱)
- ویرایش زبانی و درست نویسی واژه‌ها در رسانه‌ها و مطبوعات
- تألیف: دکتر حمیدرضا نویدی مهر
- صفحه آرای: مهرانوش نویدی مهر
- نوبت چاپ: چاپ اول، ۱۴۰۰
- ناشر: انتشارات طنین قلم
- شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۲۷۳-۱۸-۲
- قیمت: ۵۹۰۰۰ تومان
- نشانی ناشر: taningharam@yahoo.com
- شماره تلفن: ۰۹۱۵۱۰۹۴۶۹۵
- فروشگاه اینترنتی کتاب: www.ketab.ir/taningharam

۱۱	پیش‌گفتار
۱۵	ویرایش در فضای رسانه
۱۹	کلیات
۲۱	اهمیت ویرایش
۲۲	جایگاه و نقش ویراستار در رسانه‌ها و مطبوعات
۲۳	محدودیت‌های شغلی ویراستاران
۲۴	مهارت‌های حرفه‌ای ویراستاران
۲۵	بخش اول: ویرایش زبانی
۲۷	مقدمه
۲۸	کاربرد افعال
۳۴	جمله‌ها
۴۳	«حشو» در بافت زبان
۴۶	ادات شرط و استدلال
۴۷	پرهیز در استفاده از عناصر بیان گفتار و واژه‌های غیرفارسی
۵۲	کاربرد صحیح حرف‌ها و ضمیرها
۵۳	«را» نشانهٔ مفعول
۵۵	«تنوین قیدساز» در واژه‌های فارسی و عربی
۵۷	غلط‌های رایج نگارشی
۶۱	غلط‌های املائی

۶۶	گزار - گذار.....
۶۸	واژه‌هایی که دو گونه نوشته می‌شوند.....
۶۸	۱. واژه‌های فارسی:.....
۶۹	۲. واژه‌های غیرفارسی.....
۷۱	۳. نام‌ها و اسم‌های خاص (اشخاص و مکان‌ها):.....
۷۲	واژه‌های دارای تلفظ یکسان و املاي متفاوت.....
۷۶	قواعد جمع بستن واژه‌ها.....
۷۶	۱. «ات».....
۸۰	۲. «جات».....
۸۱	۳. «ین» و «ون».....
۸۳	۴. جمع‌های مکسر عربی.....
۸۴	۵. جمع بستن واژه‌های جمع.....
۸۷	بخش دوم: درست نویسی واژه‌ها.....
۸۹	مقدمه.....
۹۱	کسره اضافه.....
۹۳	ها (نشانه جمع).....
۹۵	«ط» در واژه‌های فارسی و غیرعربی.....
۹۷	واژه‌ها و ترکیب‌های عربی.....
۱۰۲	قواعد همزه.....
۱۰۹	شناسه‌های فعل ربطی و ضمیرهای ملکی.....
۱۱۲	جدا نویسی.....
۱۱۲	۱. تر و ترین.....
۱۱۳	۲. ای (حرف ندا).....
۱۱۴	۳. این و آن.....
۱۱۷	۴. همین و همان.....
۱۱۷	۵. هیچ.....
۱۱۸	۶. چه و که.....
۱۱۹	۷. می و همی.....
۱۲۰	۸. بی.....
۱۲۱	۹. به.....

۱۲۱	۱۰. جهت‌های جغرافیایی
۱۲۴	۱۱. اعداد
۱۲۷	۱۲. ذی
۱۲۷	۱۳. فروش
۱۲۸	۱۴. شناس
۱۲۹	۱۵. ساز
۱۳۱	۱۶. نواز
۱۳۱	۱۷. بند/بندی
۱۳۲	۱۸. بخش/بخشی
۱۳۳	۱۹. پزشک/پزشکی
۱۳۳	۲۰. واژه‌های ترکیبی و گروه‌های اسمی
۱۳۸	پیوسته‌نویسی
۱۳۸	۱. بن افعال
۱۳۸	۱-۱ دار / داری
۱۴۰	۱-۲ گیر / گیری
۱۴۱	۱-۳ خواه / خواهی
۱۴۲	۱-۴ زن / زنی
۱۴۲	۱-۵ دان
۱۴۳	۱-۶ ران
۱۴۴	۱-۷ جو / جویی
۱۴۴	۱-۸ گو / گویی
۱۴۴	۱-۹ گرا / گرایی
۱۴۵	۱-۱۰ گزار / گزارِی
۱۴۶	۱-۱۱ بردار / برداری
۱۴۶	۱-۱۲ شو / شویی
۱۴۶	۱-۱۳ ده / دهی
۱۴۷	۱-۱۴ خوان / خوانی
۱۴۷	۱-۱۵ داشت
۱۴۷	۱-۱۶ ریز / ریزی
۱۴۸	۱-۱۷ باف / بافی

کس چو «حافظ» نگشود از رخ اندیشه نقاب

تا سر زلفِ سخن را به قلم شانه زدند

پیش‌گفتار

مباحث ساختاری و به تعبیری چهره نوشتاری رسانه‌ها و مطبوعات، در عصر حاضر، می‌تواند موضوعی درخور تأمل و شایسته توجه تلقی شود. کوشش‌های فراوانی که در سطح ملی به منظور اصلاح زبان در قالب منابع مختلف مکتوب، اعم از کتاب، نشریه، روزنامه و... صورت می‌گیرد، در حقیقت مبین اهمیت «زبان» و کارکردهای سازنده و گسترده آن است. اکنون شاهد هستیم که دامنه اقدام‌ها در راستای حفظ و نگهداری «زبان» به عنوان عنصر هویت بخش و حلقه اتصال و ارتباط نسل‌ها، نژادها، قبایل و طوایف مختلف، حتی به رسانه ملی هم راه یافته است و برنامه‌هایی در همین ارتباط با هدف حفظ و پاسداشت زبان فارسی از صداوسیما پخش می‌شود. بی‌جهت نیست اگر برخی اندیشمندان بر این باورند ملت‌ها و جوامعی که کلید زبان ملی خویش را در دست دارند، بر سرنوشت خود مسلطند و هیچ‌گاه در نبردها و تهاجم‌های فکری و فرهنگی، مغلوب و شکست خورده نخواهند بود.

از همین روست که نهادی مستقل به نام «فرهنگستان زبان و ادب

فارسی» سالیان درازی است که در ایران تأسیس شده و وظیفه حفظ و پاسداشت زبان فارسی را عهده دار است. شك نیست هرگونه تلاش در جهت سلامت ساختار زبان و انتقال صحیح و سالم اخبار و اطلاعات به جامعه، می تواند به نتایجی مثبت و سازنده بینجامد.

درك اهمیت کارکرد زبان رسانه و نقش برجسته آموزشی آن با توجه به گستره وسیع مخاطبانی که هرروز با شیوه نگارش و چهره خط فارسی مواجهه دارند، از بایدهای اجتناب ناپذیر شمرده می شود و ارباب جرید و مدیران مسئول رسانه ها، مطبوعات و خبرگزاری ها، در این بین وظیفه ای خطیر بردوش دارند. باید گفت، در صورت تبیین و تمهید سیاست فرهنگی و اتخاذ راهبردهای مشخص، رسانه ها می توانند در باروری فرهنگی نقش اساسی داشته و به سلامت زبان فارسی کمک شایانی کنند. کتاب حاضر نخستین مجلد از مجموعه «راهنمای ویرایش و درست نویسی» با عنوان ویرایش زبانی و درست نویسی واژه ها در رسانه ها و مطبوعات، با درک همین اهمیت و ضرورت نگارش یافته است، با این امید که در مسیر آموزش صحیح مفاهیم ویرایشی و اصول درست نویسی واژه ها در فضای رسانه و مطبوعات گامی عملی برداشته باشد.

در این پژوهش تلاش شده است افزون بر طرح مباحث و ارائه مثال های مصداقی در زمینه ویرایش زبانی، درباره نظام بخشی و یکپارچه سازی نگارش واژه ها و آراستگی چهره خط فارسی، با استخراج حدود ۳۰۰۰ واژه، مطابق با دستور خط فرهنگستان زبان و ادب فارسی. قواعدی وضع و طبقه بندی ساده ای ارائه شود تا به عنوان راهنمای فعالان عرصه رسانه، اعم از خبرنگاران، دبیران گروه ها، دانشجویان دانشکده های خبر و شاغلان در مطبوعات، از آن استفاده شود.

بی گمان کتاب حاضر کاستی هایی در ساختار و محتوا دارد که مؤلف

امیدوار است با عنایت نظر خوانندگان ارجمند و ارسال نکات اصلاحی
و پیشنهادهای علمی به نشانی رایانامه، (navidimehr94@gmail.com)
برطرف شود.

در پایان، وظیفه می دانم از گروه محترم سابق ویراستاری روزنامه
قدس - جناب آقایان دهقان، ملکی، خادم، چمن پرا و مجیدی - که در
گزینش واژه ها با نگارنده همکاری داشته اند، صمیمانه تشکر کنم.

حمیدرضا نویدی مهر

بهار ۱۴۰۰ خورشیدی

مشهد مقدس

www.ketab.ir